

Synpunkter

Datum
2019-10-25

Handläggare
Emma Sernland

Kunskapsavdelningen
emma.sernland@havochovatten.se

Dnr
2464-19
Direkt
010 - 698 62 70

Mottagare
Utbildningsdepartementet

Synpunkter på regeringens forskningspolitik

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har fått möjlighet att inkomma med synpunkter på regeringens forskningspolitik. Myndigheten lämnar här sina synpunkter.

Beskrivning av ärendet

Enligt januariavtalet ska forskningssatsningarna bidra till att stärka kompetensförsörjningen och konkurrenskraften hos näringslivet, svensk skola, vård och omsorg, jord- och skogsbruk, vattenbruk. Satsningarna ska även stärka arbetet för klimat och miljö och för utveckling av cirkulär och biobaserad ekonomi. HaV berörs direkt eller indirekt av de flesta av dessa områden.

Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen ska vara vägledande för de samhällsutmaningar som pekas ut. De utmaningar samhället har framför sig är komplexa och kommer att kräva en ökad nationell såväl som internationell samverkan mellan myndigheter och andra aktörer när det gäller inriktningen på, och finansieringen av, framtida forskning.

Havs- och vattenmyndighetens synpunkter

- HaV stöder Formas förslag till ett nytt nationellt forskningsprogram om hav och vatten. Vi föreslår även att det koordineras av Formas i samverkan med HaV.

Satsningar på ökad kunskap och innovation inom området hav och vatten behövs för att stärka arbetet med att begränsa klimatförändringen och öka arbetet med klimatanpassning. Det innebär t ex effektiva åtgärder som stärker den biologiska mångfalden och ekosystemens motståndskraft mot klimatförändringarna. Vattenbristen i sydöstra Sverige 2018 och dess effekter på livet i sötvatten är ett exempel som visar på att kunskap krävs för att utveckla miljömässiga, ekonomiska och socialt hållbara lösningar för samhällets energi- och vattenförsörjning. Behovet av ett nationellt forskningsprogram om hav och vatten motiveras ytterligare med slutsatserna av de senaste rapporterna från FN:s klimatpanel om land (inklusive sötvatten) respektive om haven och kryosfären (den frysta delen av jordsystemet) och kunskapsgapen som identifieras i dessa rapporter.

Det är viktigt att nationella och internationella program samordnas. Med ett nationellt forskningsprogram om hav och vatten finns möjlighet till synergier med andra nationella forskningsprogram, t ex det nationella forskningsprogrammet om klimat och programmet om hållbart samhällsbyggande, såväl som internationella satsningar som t e x forskningsprogrammet Baltic and North Sea Coordination and Support Action (BANOS CSA), EU:s kommande ramprogram och kommande satsningar inom UN Decade of Ocean Science. Ett nationellt forskningsprogram om hav och vatten skulle ha starka kopplingar till Agenda 2030, särskilt de globala hållbarhetsmålen 6 (Rent vatten och sanitet), 13 (Bekämpa klimatförändringarna), 14 (Hav och marina resurser), 15 (Ekosystem och biologisk mångfald) och 17 (Genomförande och globalt partnerskap). Det finns stora möjligheter att vid utformningen av ett nationellt forskningsprogram om vatten beakta ett flertal nationella strategier, t ex klimatanpassningsstrategin, livsmedelsstrategin och den maritima strategin, såväl som kommande strategier, för att uppnå målen inom det klimatpolitiska ramverket. Även arbetet utifrån den föreslagna nationella planen för vattenkraft bör beaktas.

Det är viktigt att programmet är tillämpat och kopplar till både innovation och genomförande av åtgärder. Vid utformningen av forskningsprogrammet bör även utåtriktade aktiviteter såsom pedagogiskt arbete, kommunikation och aktörssamverkan poängteras som viktiga delar att finansiera. Exempel på den typen av finansiering finns t ex i den brittiska forskningsfonden the Wellcome trust. Även medel för att finansiera nationella experter att delta i det internationella arbetet inom t ex International Council for Exploration of the Seas (ICES), Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) och Intergovernmental Science-Policy Plattform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES) bör finnas med.

Om det program som föreslås av Formas kan tas fram i samråd med myndigheter och andra aktörer kommer programmet kunna bidra till att Sverige får möjlighet att utveckla och behålla kompetens inom det akvatiska området. Därmed kan Sverige säkra kompetensförsörjning och innovation inom näringsliv och forskning, t ex inom området hållbar energiförsörjning.

Beslut om detta ärende har fattats av generaldirektören Jakob Granit efter föredragning av utredaren Emma Sermland. I den slutliga handläggningen har medverkat enhetschefen Thomas Klein och utredaren Bengt Fjällborg.

Jakob Granit
Generaldirektör

Emma Sermland